

На основу члана 6. став 2. Уредбе о садржини и начину вођења информационог система, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Службени гласник РС”, број 112/09),

Министар животне средине, рударства и просторног планирања доноси

ПРАВИЛНИК
о Националној листи индикатора заштите животне средине

"Службени гласник РС", број 37 од 31. маја 2011.

Члан 1.

Овим правилником прописује се Национална листа индикатора заштите животне средине (у даљем тексту: Национална листа индикатора).

Национална листа индикатора дата је у Прилогу – Национална листа индикатора заштите животне средине, који је одштампан уз овај правилник чини његов саставни део.

Члан 2.

Национална листа индикатора садржи општи опис индикатора и индикаторе тематских целина разврстане на тематска подручја.

Општи опис индикатора обухвата:

- 1) значај на националном и међународном нивоу;
- 2) релевантност за извештавање коришћењем датог индикатора;
- 3) мерљивост и статистичку исправност индикатора;
- 4) једноставност и лакоћу разумевања;
- 5) економску оправданост.

Члан 3.

Структура података у Националној листи индикатора подељена је према категоријама у тематске целине, и то:

- 1) ваздух и климатске промене;
- 2) воде;
- 3) природа и биолошка разноврсност;
- 4) земљиште;
- 5) отпад;
- 6) бука;
- 7) нејонизујуће зрачење;

- 8) шумарство, лов и риболов;
- 9) одрживо коришћење природних ресурса;
- 10) привредни и друштвени потенцијали и активности од значаја за животну средину;
- 11) међународна и национална законска регулатива, као и мере (стратегије, планови, програми, споразуми), извештаји и остала документа и активности из области заштите животне средине;
- 12) субјекти система заштите животне средине.

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 110-00-45/2011-05

У Београду, 24. маја 2011. године

Министар,

др **Оливер Дулић**, с.р.

НАЦИОНАЛНА ЛИСТА ИНДИКАТОРА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. Општи опис индикатора

Значај на националном и међународном нивоу	Индикатор пружа информације или описује појаве у области животне средине на националном нивоу. Уколико је могуће, индикатор је усклађен са међународно прихваћеним индикаторима ради поређења на том нивоу.
Релевантност за извештавање коришћењем датог индикатора	Индикатор обезбеђује информације на нивоу погодном за креирање националне политике, стратегија, закона и подзаконских аката. Индикатор представља најбоље мерило узрока, стања, последица и ефеката програма управљања животном средином. Релевантност извештавања коришћењем датог индикатора.
Мерљивост и статистичка исправност индикатора	Индикатор се мери и прати систематски и доследно током времена ради извештавања о одговарајућим трендовима. Индикатор је изведен из података високог нивоа поузданости уз одговарајућу статистичку и методолошку исправност. Уколико је могуће, индикатор може бити разложен ради детаљнијег приказа информација које садрже параметри од којих је креиран.
Једноставност и лакоћа разумевања	Индикатор је једноставан и лак за разумевање Промене вредности индикатора могу се једноставно повезати са побољшањем односно погоршањем посматране појаве у животној средини.
Економска оправданост	Уколико је могуће, индикатор је базиран на већ постојећим подацима и информацијама. Мониторинг и израда индикатора не доводи до неоправданих трошкова.

2. Индикатори тематских целина

Тематска целина	<i>1. ВАЗДУХ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ</i>
Ред. бр.	Назив индикатора
1.1.	<i>1.1. Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO_2, NO_2, PM_{10}, O_3</i>
Тематско подручје	Стање
Дефиниција и опис индикатора	Индикатор претставља број дана у току године с прекорачењем граничних вредности квалитета ваздуха у односу на загађење ваздуха са SO_2 , NO_2 , PM_{10} и O_3 у урбаним и руралним подручјима. Индикатором се описује стање животне средине у смислу квалитета ваздуха тј. мере његовог загађења.
Методологија израчунавања и сакупљања података	Индикатор се рачуна на основу података државне и локалних мрежа за праћење квалитета ваздуха из измерених просечних часовних, 24-часовних вредности концентрација SO_2 , NO_2 , PM_{10} и максималних осмочасовних вредности концентрација O_3 .
Јединица мере	Број дана у току године са прекорачењем дневне граничне вредности
Правна покривеност националним и међународним прописима и обавезама извештавања	<ul style="list-style-type: none"> - Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 36/09); - Закон о министарствима („Службени гласник РС”, број 16/11); - Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10 и 75/10); - Европска Агенција за животну средину - EEA CS1 004 – Exceedance of air quality limit values in urban areas.
Извор и доступност података и периодичност сакупљања података	Национална и локалне мреже за мониторинг квалитета ваздуха Учесталост прикупљања података - у складу са законским обавезама и коришћеним методама за мониторинг (од 1 сат до годишњег извештавања)
Начин и рокови достављања података, информација, индикатора и извештаја у Информациони систем	Рок достављања: до 15. фебруара текуће године за претходну годину

Тематска целина	1. ВАЗДУХ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ
Ред. бр.	Назив индикатора
1.2.	<i>1.2. Годишња температура ваздуха</i>
Тематско подручје	Утицаји
Дефиниција и опис индикатора	Индикатор представља одступање средње годишње температуре ваздуха за подручје Републике Србије у односу на климатолошку нормалу 1961-1990. Индикатор је директно повезан са стањем климатског система и показује тренд промена средње годишње температуре ваздуха. Подиндикатори: 1. Максимална температура ваздуха; 2. Минимална температура ваздуха.
Методологија израчунавања и сакупљања података	Индикатор се рачуна из сатних/дневних/годишњих података о температури ваздуха измерених у мрежи метеоролошких станица за појединачну годину и просека за период 1961-1990.
Јединица мере	Нормализована стандардна девијација у односу на период 1961-1990
Правна покривеност националним и међународним прописима и обавезама извештавања	<ul style="list-style-type: none"> - Закон о ратификацији Конвенције о Светској метеоролошкој организацији („Службени лист ФНРЈ-Међународни уговори”, број 80/48); - Закон о потврђивању Оквирне конвенције Уједињених нација о промени климе („Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 2/97) - UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change No.2/97); - Закон о министарствима („Службени гласник РС”, број 16/11); - Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности („Службени гласник РС”, број 88/10); - <i>Environmental Indicators and Indicator-based assessment Reports</i>, Economic Commission for Europe, UN, 2007-UNECE B4-Air Temperature.
Извор и доступност података и периодичност сакупљања података	Републички хидрометеоролошки завод Србије Периодичност сакупљања података: годишње
Начин и рокови достављања података, информација, индикатора и извештаја у Информациони систем	Рок достављања: до 15. фебруара текуће године за претходну годину

Тематска целина	1. ВАЗДУХ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ
Ред. бр.	Назив индикатора
1.3.	<i>1.3. Годишња количина падавина</i>
Тематско подручје	Утицаји
Дефиниција и опис индикатора	Индикатор претставља одступање годишњих количина падавина за подручје Србије од климатолошке нормале 1961-1990. Падавине су један од најважнијих елемената климе јер обнављају изворе свеже воде (површинске и подземне) и тако утичу на све компоненте животне средине.
Методологија израчунавања и сакупљања података	Индикатор се рачуна из података о дневним/месечним/годишњим количинама падавина за појединачну годину и њиховим одступањима од нормале. Подиндикатори: 1. Летње количине падавина; 2. Зимске количине падавина.
Јединица мере	Нормализована стандардна девијација логаритма годишњих падавина за подручје Србије
Правна покривеност националним и међународним прописима и обавезама извештавања	<ul style="list-style-type: none"> - Закон о ратификацији Конвенције о Светској метеоролошкој организацији („Службени лист ФНРЈ-Међународни уговори”, број 80/48); - Закон о потврђивању Оквирне конвенције Уједињених нација о промени климе („Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 2/97) - UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change); - Закон о министарствима („Службени гласник РС”, број 16/11); - Закон о метеоролошкој и хидролошкој делатности („Службени гласник РС”, број 88/10); - <i>Environmental Indicators and Indicator-based assessment Reports</i>, Economic Commission for Europe, UN, 2007-UNECE B5-Atmospheric precipitation
Извор и доступност података и периодичност сакупљања података	Републички хидрометеоролошки завод Србије Периодичност сакупљања података: годишње
Начин и рокови достављања података, информација, индикатора и извештаја у Информациони систем	Рок достављања: до 15. фебруара текуће године за претходну годину

Тематска целина	1. ВАЗДУХ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ
Ред. бр.	Назив индикатора
1.4.	<i>1.4. Потрошња супстанци које оштећују озонски омотач</i>
Тематско подручје	Утицаји
Дефиниција и опис индикатора	Индикатор претставља укупну потрошену количину супстанци које оштећују озонски омотач (ODS). Индикатор је мера притиска на животну средину супстанцама које оштећују озонски омотач. ODS супстанце су хлорофлуороугљеници, други потпуно халогеновани хлорофлуороугљеници, халони, хлорофлуороугљоводоници, угљен тетрахедроиди, 1,1,1-трихлороетан, метил бромид, бромфлуороугљоводоници и бромхлорометан, у складу са одредбама Монреалског протокола о супстанцама које оштећују озонски омотач са свим амандманима, било да су саме или у меши, нове, сакупљене, обновљене или обрађене.
Методологија израчунавања и сакупљања података	Индикатор се рачуна из података о националној потрошњи ODS супстанци која се израчунава као биланс увоза и извоза. Потрошња поједине супстанце се множи са одговарајућим фактором оштећења озона и представља у ODP тонама.
Јединица мере	тона ODP
Правна покривеност националним и међународним прописима и обавезама извештавања	<ul style="list-style-type: none"> – Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 36/09) – Уредба о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Службени гласник РС”, број 22/10)
Извор и доступност података и периодичност сакупљања података	Министарство животне средине, рударства и просторног планирања Периодичност сакупљања података: годишње
Начин и рокови достављања података, информација, индикатора и извештаја у Информациони систем	Рок достављања: до 15. фебруара текуће године за претходну годину

Тематска целина	I. ВАЗДУХ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ
Ред. бр.	Назив индикатора
1.5.	<i>1.5. Емисија закисељавајућих гасова (NO_x, NH₃ и SO₂)</i>
Тематско подручје	Притисци
Дефиниција и опис индикатора	Емисијом закисељавајућих гасова повећава се њихова концентрација у ваздуху што доводи до промене хемијске равнотеже у животној средини. Индикатор показује тренд и укупне антропогене емисије закисељавајућих гасова NO _x , NH ₃ и SO ₂ изражених преко процене потенцијалне вредности закисељавања.
Методологија израчунавања и сакупљања података	Укупне емитоване количине закисељавајућих гасова се израчунавају множењем вредности емитоване количине сваког од гасова са одговарајућим потенцијалним фактором закисељавања. $E = E_i \cdot k_i$, где су: E – укупна емитована количина закисељавајућих гасова i – загађујуће материје (NO _x , NH ₃ и SO ₂) E _i - укупна емитована количина загађујуће материје k _i - потенцијални фактор закисељавања. Подаци се прикупљају и обрађују у складу са методологијом ЕМЕР/ЕЕА, према UNECE Конвенцији о прекограничном загађењу ваздуха на великим удаљеностима и Директиви 2001/81/ЕС о националним квотама емисија за одређене загађујуће материје у атмосфери (Directive 2001/81/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2001 on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants).
Јединица мере	kt/год
Правна покривеност националним и међународним прописима и обавезама извештавања	<ul style="list-style-type: none"> - Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 36/09); - Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, број 71/10 и 6/11-испр.); - Уредба о методологији за прикупљање података за Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште („Службени гласник РС”, број 81/10); - Закон о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима („Службени лист СФРЈ-Међународни уговори”, број 11/86); - Директива 2001/80/ЕС о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из великих ложишта; (Directive of the European Parliament and of the Council of 23 October on the limitation of emissions of certain pollutants into the air from large combustion plants); - Директива 2001/81/ЕС о националним квотама емисија за одређене загађујуће материје у атмосфери (Directive of the European Parliament and of the Council of 23 October on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants); - Европска агенција за животну средину – ЕЕА CSI 001 - Emissions of acidifying substances.

